

گزارش بررسی شرکتهای تعاونی اعتبار

(شهری غیر کارگری) استان آذربایجان غربی

از: پرویز شادخو

مقدمه:

تعاونی‌های اعتبار، یکی از انواع مؤسسات اعتباری است که با تجمع سرمایه‌های اندک اعضا، به منظور رفع حوائج ضروری آنان، تشکیل می‌یابد؛ گرچه سرمایه چنین تعاونیهایی در مقام مقایسه با دیگر منابع اعتباری، ناچیز و اندک است. ولی تجربه نشان داده است، که این شرکتهای سبب ویژگیهای خاص خود، در ارائه خدمات مالی و تأمین وامهای متقاضیان، نسبتاً موفق بوده‌اند. شایان ذکر است، در تعاونیهایی اعتبار به دلیل اعتماد متقابلی که بین اعضا و مدیران شرکت، وجود دارد، بسیاری از تشریفات اداری که در سایر مؤسسات اعتباری، به هنگام پرداخت وام متداول است، حذف گردیده و به عبارت دیگر، استفاده از وام در تعاونی‌های اعتبار آسان می‌باشد. از آنجا که، هدف از تشکیل این شرکتها، ارائه هرچه بیشتر خدمت به اعضا و رفع نیازهای مالی آنان است، بطور معمول پرداخت چند نوع وام در مقررات داخلی آنها پیش‌بینی می‌شود، از قبیل:

- ۱- وام عادی که براساس تاریخ درخواست ستقاضی، تعیین نوبت گردیده و پرداخت می‌شود.

- ۲- وام ضروری که در مواردی نظیر: ازدواج، تعمیرات منزل، ادامه تحصیل و یا در موارد اضطراری و غیرقابل پیش‌بینی مانند: سوانح، تصادفات و هزینه‌های بیمارستانی، خارج از

نوبت و بطور فوری، پرداخت می‌شود.

براساس آمار موجود تا پایان آبانماه ۱۳۷۰ تعداد ۱۶۷ شرکت تعاونی اعتبار شهری غیر کارگری با ۷۱۸۹۶ نفر عضو و ۸۳۱۴۸۱۹۰۰۰ ریال سرمایه در سراسر کشور تشکیل گردیده و فعالیت می‌نمایند که از این تعداد ۱۶/۱۹ درصد یعنی ۳۲ شرکت تعاونی اعتبار در استان آذربایجان غربی تأسیس شده است.

قابل ذکر است که استان آذربایجان غربی بعد از استان تهران بالاترین تعداد تعاونیهایی اعتباری در سطح کشور را به خود اختصاص داده است، بدین لحاظ بمنظور بررسی وضعیت شرکت‌های تعاونی اعتبار استان مزبور پرسشنامه‌هایی تهیه و به شرکت‌های تعاونی مذکور ارسال گردید. بررسی و تحلیل اطلاعات گردآوری شده از ۲۹ شرکت تعاونی اعتبار در استان آذربایجان غربی، موضوع گزارش حاضر را تشکیل می‌دهد.

مشخصات عمومی

الف - تاریخ تاسیس

از مجموع ۲۹ شرکت تعاونی اعتبار مورد بررسی، شرکت تعاونی اعتبار فرهنگیان ارومیه از نظر زمان تأسیس از قدمت بیشتری برخوردار است. زیرا در سال ۱۳۴۱ تشکیل گردیده

است؛ درحالیکه آخرین تعاونی، شرکت تعاونی اعتبار کارکنان کشاورزی مهاباد است که در سال ۱۳۶۹ تأسیس شده است. روند تأسیس تعداد شرکت‌های تعاونی اعتبار مورد بررسی در سال‌های (۱۳۴۱ - ۱۳۴۹ - ۱۳۵۲ - ۱۳۵۴ - ۱۳۵۷ - ۱۳۵۹ - ۱۳۶۱ - ۱۳۶۲ - ۱۳۶۹) بسط و یکسان و معادل ۳/۴۴ می‌باشد در صورتیکه حداکثر تعداد شرکت‌های تعاونی اعتبار در سال ۱۳۶۰ تأسیس گردیده‌اند که رقمی معادل ۲۴/۱۳ درصد می‌باشد.

جدول شماره (۲) روند تأسیس تعداد شرکت‌های تعاونی در سال (۱۳۴۱) الی (۱۳۶۹) را مشخص می‌نماید.

تعداد اعضا:

تعداد اعضا اولیه تعاونیهایی در مجموعه مورد تحقیق، رقمی معادل ۲۹۴۸ نفر با میانگینی برابر ۱۰۱ نفر می‌باشد. در این میان شرکت تعاونی اعتبار فرهنگیان ارومیه با ۳۹۳ نفر عضو برابر ۱۳/۳۳ درصد حداکثر تعداد اعضا اولیه را بسط و اختصاص می‌دهد در صورتیکه شرکت تعاونی اعتبار کارکنان غله آذربایجان غربی با ۲۰ نفر عضو و ۰/۶۷ درصد دارای حداقل تعداد اعضا اولیه می‌باشد. تعداد اعضا فعلی شرکت‌های تعاونی اعتبار مورد بررسی ۱۸۵۷۷ نفر و میانگین آن

۶۴۰ نفر است که با مقایسه با میانگین تعداد اعضا اولیه رقمی برابر ۵۳۳/۹۶ درصد رشد داشته است.

در بین تعاونی‌های تحت مطالعه، شرکت تعاونی فرهنگیان اعتبار ارومیه با داشتن ۷۸۴۷ نفر عضو برابر ۴۲/۲۴ درصد همچنان بالاترین تعداد اعضا فعلی را دارا می‌باشد. در حالی که شرکت تعاونی اعتبار کارکنان ثبت احوال آذربایجان غربی با ۴۴ نفر معادل ۲۳ درصد حداقل تعداد اعضا فعلی را به خود اختصاص می‌دهد.

وضعیت تحصیلی اعضای هیأت مدیره و بازرسان

مجموع اعضای هیأت مدیره و بازرسان تعاونی‌های تحت مطالعه ۱۷۲ نفر گزارش شده است. در بین این تعداد، ۵۷/۵۵ درصد برابر ۹۹ نفر دارای مدرک تحصیلی دیپلم و فوق دیپلم و ۲۴/۴۱ درصد برابر ۴۲ نفر دارای درجه تحصیلی لیسانس و ۱۶/۸۶ درصد معادل ۲۹ نفر دارای مدرک ششم ابتدائی تا دوره راهنمایی می‌باشند. و بالاخره، ۱/۶ درصد بقیه معادل ۲ نفر با مدرک تحصیلی بالاتر از لیسانس عهده‌دار مسؤلیت مدیریت یا بازرسی در تعاونی‌های فوق‌الذکر هستند.

وضعیت اقتصادی

الف: سرمایه:

مجموع سرمایه اولیه شرکت‌های تعاونی اعتبار تحت مطالعه، رقمی برابر ۱۵/۳۳۵/۰۰۰ میانگین آن معادل ۵۲۸/۷۹۳ ریال است. در این میان شرکت تعاونی اعتبار فرهنگیان ارومیه با ۱۹۷۹۰۰۰/۰- ریال معادل ۱۲/۹۰ درصد دارای حداکثر سرمایه اولیه و شرکت تعاونی اعتبار کارکنان پست آذربایجان غربی با ۳۳۰۰۰/ ریال برابر ۲۱٪ دارای حداقل سرمایه اولیه است در صورتیکه جمع سرمایه‌های فعلی تعاونی‌های مذکور به

جدول شماره (۱) مشخصات شرکتیهای تعاونی اعتبار استان آذربایجان غربی به تفکیک سال تأسیس، اعضا و میزان سرمایه اولیه و فعلی و وام‌های پرداخت شده در سال ۶۷ و ۶۸

نام شرکت تعاونی اعتبار	سال تأسیس	تعداد اعضا	میزان سرمایه		مبالغ وام پرداخت شده (به هزار ریال)
			اولیه	فعلی	
فرهنگیان ارومیه	۱۳۴۱	۲۹۳	۱۹۷۹	۲۲۰۹۶۰۹	۱۱۷۸۰۲۴
فرهنگیان سلماس	۱۳۴۹	۵۶	۱۷۷۵	۴۴۴۹۷۶	۲۸۷۳۶۴
خوی	۱۳۵۰	۲۰۲	۲۷۵۸	۳۶۴۰۸۹	۳۷۳۵۲۹
نقده	۱۳۵۰	۴۶	۷۰۵	۸۸۱۴۸	۷۲۴۹۷
کارکنان مرکز تحقیقات نوتون ارومیه	۱۳۵۲	۳۰	۱۳۴	۳۸۲۷۳	۲۶۱۹۹
کارکنان شهرداری ارومیه	۱۳۵۳	۶۱	۶۰۸	۹۵۲۹۴	۸۱۰۹۵
کارکنان آموزش و پرورش بوکان	۱۳۵۳	۲۷۰	۴۹۵	۱۲۱۰۸۹	۸۷۱۱۴
کارکنان پست آذربایجان غربی	۱۳۵۴	۳۰	۱۰۰	۲۸۷۵۴	۲۰۸۴۹
اداره کل امور اقتصادی و دارایی آذربایجان غربی	۱۳۵۷	۴۵	۹۰	۶۹۳	۲۰۰۶۶
اداره دارائی و امور اقتصادی خوی	۱۳۵۸	۳۶	۵۷	۸۴۴	۷۱۸۲
کارکنان دانشگاه ارومیه	۱۳۵۸	۲۲۸	۵۵۷	۱۸۷۹۲۶	۱۳۷۵۳۵
ثبت اسناد ارومیه	۱۳۵۹	۳۷	۷۸	۱۰۵	۹۳۳۹
عله آذربایجان غربی	۱۳۶۰	۲۰	۳۴۵	۱۴۶۵	۱۱۴۹۴
شهرداری و فرمانداری سلماس	۱۳۶۰	۶۰	۱۳۴	۲۸۱۱۲	۲۵۳۳۵
کارکنان سیلوی ارومیه	۱۳۶۰	۲۲	۱۱۰	۱۲۴۲۸	۷۵۰۰
کارکنان بهداری ارومیه	۱۳۶۰	۴۱	۹۲۲	۲۳۷۴	۳۹۳۳۰
کارکنان کشاورزی ارومیه	۱۳۶۰	۱۷۵	۲۹۳	۷۹۵۳۹	۶۸۱۹۳
کارکنان سازمان تعاون روستائی ارومیه	۱۳۶۰	۳۸	۹۶	۳۸۰	۱۶۹۴۰
کارکنان ثبت احوال آذربایجان غربی	۱۳۶۰	۲۸	۴۴	۱۱۲۵	۷۳۴۰
کارکنان کشاورزی شهرستان خوی	۱۳۶۱	۵۸	۱۲۴	۳۰۱۴۸	۲۴۷۶۵
کارکنان شبکه بهداری سلماس	۱۳۶۲	۲۲۹	۲۳۱	۵۹۰۲۱	۳۹۳۳۰
کارکنان اداره راه آذربایجان غربی	۱۳۶۲	۱۷۲	۵۳۵	۱۱۶۶۳۰	۷۲۲۹۲
کارکنان دادگستری آذربایجان غربی	۱۳۶۲	۱۴۴	۱۶۲	۲۰۲۷۶	۱۸۰۹۱
کارکنان بانک استان آذربایجان غربی	۱۳۶۲	۱۵۳	۲۷۸	۴۴۷۳۶	۳۰۸۴۵
کارکنان تعاون روستائی خوی	۱۳۶۸	۵۳	۴۶	۹۷۶۲	۹۰۰۵
سازمان آب منطقه آذربایجان غربی	۱۳۶۸	۱۱۱	۱۵۱	۱۷۸۱۱	۱۶۰۲
سازمان برنامه و بودجه آذربایجان غربی	۱۳۶۸	۶۷	۷۸	۱۰۸۹۷	
ثبت اسناد و املاک دادگستری میهاد	۱۳۶۸	۷۱	۶۳	۵۲۱۴	
کارکنان اداره کشاورزی میهاد	۱۳۶۹	۷۲	۷۲	۵۰۷۲	
جمع	۲۹۴۸	۱۸۵۷۷	۱۵۳۳۵	۴۳۴۹۷۷۰	۲۸۳۲۲۸۶
میانگین	۱۰۱	۶۴۰	۵۲۸	۱۴۹۹۹۲	۱۰۵۲۹۶

است. جدول شماره (۴) میزان سرمایه اولیه و فعلی تعاونی‌های مذکور را منعکس می‌سازد.

ب: وام:

در این بررسی وام‌های دوسال متوالی (۶۷-۶۸) شرکت‌های تعاونی اعتبار تحت مطالعه، مورد مقایسه قرار گرفته است. در سال ۶۷ فقط ۲۴ شرکت تعاونی مبادرت به پرداخت وام به اعضا متقاضی خود نموده‌اند که از آنجمله:

شرکت تعاونی اعتبار فرهنگیان ارومیه با ۱۱۷۸۰۲۴۵۰۰/ ریال وام برابر ۶۶/۶۱ درصد در مقام اول قرار دارد و شرکت تعاونی اعتبار کارکنان اداره دارائی و امور اقتصادی

۴/۳۴۹/۷۶۹/۷۲۷ ریال بالغ می‌گردد و دارای میانگینی برابر ۱۴۹/۹۹۲/۰۵۹/ ریال است که با مقایسه با میانگین سرمایه اولیه از ۲۸۲۶۴/۹۸ درصد رشد برخوردار است. قابل ذکر است که در میان تعاونی‌های مورد مطالعه، شرکت تعاونی اعتبار فرهنگیان ارومیه با بالاترین رقم سرمایه فعلی یعنی، ۲/۲۰۹/۶۰۸/۸۳۷ ریال معادل ۵۰/۹۸۰ درصد کل سرمایه فعلی تعاونی‌های مزبور را به خود اختصاص می‌دهد و شرکت تعاونی کارکنان اداره دارائی و امور اقتصادی خوی با ۸۴۴۰۰۰/ ریال سرمایه فعلی معادل ۰/۰۱ درصد دارای حداقل سرمایه فعلی

خوی با / ۶۶۸۱۷۰۰۰ ریال معادل ۲۶٪ درصد حداقل میزان وام پرداختی به اعضاء را به خود اختصاص می‌دهد.

مجموع وام پرداختی به اعضاء در سال ۶۷ رقمی برابر / ۲/۵۲۷/۱۰۹/۷۷۵ ریال با میانگین / ۱۰۵۲۹۶۲۴۰ ریال است.

در سال ۶۸ تعداد ۲۵ شرکت تعاونی از کل تعاونیهای تحت مطالعه اقدام به پرداخت وام نموده‌اند که مجموع آن برابر ۲۸۳۴۲۸۵۷۲۲ ریال و میانگینی برابر ۱۱۳۳۷۱۴۲۸ ریال است در بین تعاونیهای تحت بررسی شرکت تعاونی اعتبار فرهنگیان ارومیه با / ۱۳۷۷۸۰۳۰۰۰ ریال وام معادل ۴۸/۶۱ درصد بالاترین رقم پرداخت وام را به خود اختصاص داده، در صورتیکه شرکت تعاونی اعتبار کارکنان سازمان آب منطقه آذربایجان غربی با / ۱۶۰۲۰۰۰ ریال وام برابر ۵٪ حداقل میزان وام را به اعضاء خود داده است.

ج: درآمد ویژه

از مجموع تعاونیهای مورد بحث فقط ۱۶ شرکت تعاونی درآمد ویژه سال ۶۷ خود را اعلام نموده‌اند که در بین آنها شرکت تعاونی اعتبار فرهنگیان ارومیه با / ۱۷۷۷۰۰۸ ریال برابر ۶۶/۳۸ درصد بیشترین درآمد ویژه را دارا بوده و شرکت تعاونی کارکنان ثبت احوال آذربایجان غربی با ۶۳۲ ریال معادل ۲٪ دارای کمترین درآمد ویژه در سال ۶۷ است. جمع درآمد ویژه تعاونیهای مذکور معادل ۲۶۷۶۹۴۵ ریال و میانگین آن ۱۶۷۳۰۹ ریال گزارش شده است در سال ۶۸ تعداد ۱۷ شرکت تعاونی میزان درآمد ویژه خود را گزارش نموده‌اند که حداکثر آن مربوط به شرکت تعاونی اعتبار فرهنگیان ارومیه با / ۵۰۰۴۲۷۰ ریال معادل ۷۵/۵۷ درصد و حداقل متعلق به شرکت تعاونی کارکنان سیلوی ارومیه با / ۱۷۲۷ ریال برابر ۲٪ است مجموع درآمد ویژه سال ۶۸ تعاونیهای فوق‌الذکر بالغ بر ۶۶۲۱۴۲۰ ریال و میانگین آن

۳۸۹۴۹۵ ریال می‌باشد.

د- ذخایر

از مجموع تعاونیهای تحت مطالعه، ۲۵

جدول شماره (۲) روند تأسیس شرکتهای تعاونی اعتبار در استان آذربایجان غربی و درصد آنها در سالهای مختلف

ردیف	سال تأسیس	تعداد	درصد
۱	۱۳۴۱	۱	۳/۴۴
۲	۱۳۴۹	۱	۳/۴۴
۳	۱۳۵۰	۲	۶/۸۹
۴	۱۳۵۲	۱	۳/۴۴
۵	۱۳۵۳	۲	۶/۸۹
۶	۱۳۵۴	۱	۳/۴۴
۷	۱۳۵۷	۱	۳/۴۴
۸	۱۳۵۸	۲	۶/۸۹
۹	۱۳۵۹	۱	۳/۴۴
۱۰	۱۳۶۰	۷	۲۴/۱۳
۱۱	۱۳۶۱	۱	۳/۴۴
۱۲	۱۳۶۲	۳	۱۰/۳۴
۱۳	۱۳۶۳	۱	۳/۴۴
۱۴	۱۳۶۸	۴	۱۳/۷۹
۱۵	۱۳۶۹	۱	۳/۴۴
جمع		۲۹	۱۰۰

شرکت تعاونی، میزان ذخایر خود را اعلام داشته‌اند که مجموعاً بالغ بر / ۱۸۰۵۹۴۳۵ ریال با میانگین ۷۲۲۳۷۷ ریال است. بالاترین رقم ذخایر اعلام شده، مربوط به شرکت تعاونی فرهنگیان سلماس است که برابر / ۵۳۱۹۰۳۰ ریال معادل ۲۹/۴۵ درصد است و پائین‌ترین رقم گزارش شده، متعلق به شرکت تعاونی اعتبار اداره کل امور اقتصادی و دارایی آذربایجان غربی است که برابر ۳۲۳۲۹ ریال و معادل ۰/۱۷ است.

مشکلات و پیشنهادات

الف: مشکلات

مشکلات عدیده‌ای از سوی تعاونیهای مورد بررسی عنوان شده که اهم آنها کمبود سرمایه است بطوریکه از ۳۱ مورد مشکل مطرح شده ۷ مورد برابر ۲۲/۵۸ درصد

مربوط به کمبود سرمایه می‌باشد درحالیکه عدم رسیدگی به حسابهای معوقه نداشتن پرسنل و عدم اعطای وام از سوی بانکها از دیگر مشکلاتی است که حداقل موارد را شامل می‌شود.

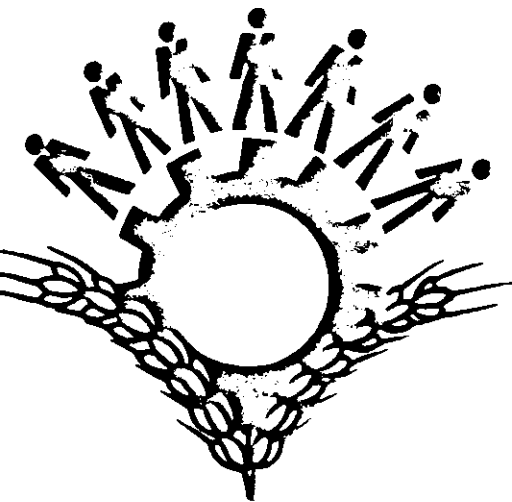
ب: پیشنهادات

پیشنهادات ارائه شده عمدتاً بر محور تأمین سرمایه از سوی منابع اعتباری و یا تقویت سرمایه از طریق خودیاری اعضاء تکیه دارد بطوریکه از ۲۹ مورد پیشنهاد مطرح شده ۶ مورد معادل ۶۸/۲۰ درصد درخصوص تأمین وام از سوی بانکها و منابع اعتباری است در حالیکه حداقل پیشنهادات مربوط به اجرای معافیت مالیاتی و رفع مشکلات موجود است که برابر ۳/۴۴ درصد کل پیشنهادات است.

نتیجه

ارزیابی بررسی حاضر نتایج زیر را ارائه می‌نماید.

۱- تعاونیهای اعتبار می‌توانند بهترین عامل تشویق اعضاء به پس‌انداز و مناسبترین محل برای جمع‌آوری امکانات مالی محدود و پراکنده مردم بوده و در نهایت نقش بسیار مؤثری در تأمین منابع مالی لازم برای رفع نیازمندیهای اعتباری طبقات مختلف و حتی سرمایه‌گذارهای گوناگون مربوط به برنامه‌های توسعه اقتصادی ایفا نمایند.

جدول شماره (۳) تحصیلات هیأت مدیره شرکتهای
تعاونی اعتبار مورد بررسی در استان آذربایجان غربی

مدرک تحصیلی	تعداد	درصد
بالتر از لیسانس	۲ نفر	۱/۱۶
لیسانس	۴۲ نفر	۲۴/۴۲
دیپلم و فوق دیپلم	۹۹ نفر	۵۷/۵۵
دوره راهنمایی و ششم ابتدایی	۲۹ نفر	۱۶/۸۷
جمع	۱۷۳	۱۰۰

جدول شماره (۴) مشکلات مطرح شده در شرکتهای تعاونی اعتبار
مورد بررسی در استان آذربایجان غربی

ردیف	شرح مشکلات	مورد	درصد
۱	کمبود سرمایه	۷	۲۲/۵۸
۲	کثرت تقاضای وام و تعیین نوبت های طولانی برای متقاضیان	۳	۹/۶۷
۳	پرداخت مالیات به دارائی	۲	۶/۴۵
۴	عدم رسیدگی به حسابهای معوقه	۱	۳/۲۲
۵	عدم اعطای وام از سوی بانکها	۱	۳/۲۲
۶	نداشتن پرسنل	۱	۳/۲۲
۷	بدون مشکل	۲	۶/۴۵
۸	بدون پاسخ	۱۴	۴۵/۱۶
	جمع	۳۱	۱۰۰

جدول شماره (۵) پیشنهادات ارائه شده در شرکتهای تعاونی
اعتبار مورد بررسی در استان آذربایجان غربی

ردیف	شرح پیشنهادات	مورد	درصد
۱	تأمین وام از سوی بانکها یا منابع اعتباری	۶	۲۰/۶۸
۲	تقویت سرمایه و حمایت از تعاونیها	۴	۱۳/۷۹
۳	رفع مشکلات موجود	۱	۳/۴۴
۴	اجرای معافیت مالیاتی	۱	۳/۴۴
۵	بدون پاسخ	۱۷	۵۸/۶۲
	جمع	۲۹	۱۰۰

در تعاونی های اعتبار به دلیل
اعتماد متقابلی که بین اعضاء و
مدیران شرکت وجود دارد،
بسیاری از تشریفات اداری که
در سایر مؤسسات اعتباری به
هنگام پرداخت وام متداول
است، حذف گردیده و به
عبارت دیگر، استفاده از وام در
تعاونی های اعتبار آسان
می باشد.

۲- شرکت های تعاونی اعتبار به سبب بافت
و ماهیت مردمی خود نه تنها می توانند همانند
بانکها و سایر مؤسسات اعتباری در جهت تأمین
نیازمندیهای اعتباری اقشار مختلف کارساز
باشند بلکه بعلاوه حذف بسیاری از شرایط زاید
و دست و پاگیر رغبت و گرایش بیشتری برای
همکاری و دریافت وام، بدینگونه شرکتهای
معطوف است.

۳- گرچه تعداد کل شرکت های تعاونی
اعتبار در مقام مقایسه با دیگر انواع تعاونیها
ناچیز است ولی جامعه مورد تحقیق نشانگر این
واقعیت است که عملکرد این نوع از تعاونیها
مطلوب بوده و مقایسه میانگین سرمایه اولیه و
فعالی و رشد قابل ملاحظه (۲۸۲۶۴/۹۸)
درصد رشد) آن حاکی از مفید و ضروری بودن
فعالیت آنها است.

۴- اعمال سیاست های مطلوب و مناسب
در جهت رشد و تعالی اینگونه تعاونیها و مالا
ارج نهادن به خدمات و نیز حمایت و تقویت
بنیه مالی آنها منشاء آثار بسیار مثبتی در زمینه
مشارکت مردم در امور اقتصادی و رفع سریع
نیازهای اعتباری آنها با شرایط سهل خواهد
بود.